Arhivei de Folklor, III, p. 37, 107, 121, 159). O explicație a acestei schimbări fonologice n'a fost dată până acuma (cf. G. Ivănescu, *Din fonetica evolutivă a limbii române cu câteva discuții de fonetică generală* în *Buletinul Institutului de Filologie Română* « Alexandru Philippide », vol. II, 1935, p. 133, 137, 138).

În articolul *Toponimice slave din Valea Almăjului* (v. p. 175 ș. u. din acest volum), am arătat că graiul slav vorbit cândva în Almăj avea o pronunțare bilabială a lui *v*, păstrată până astăzi în graiul almăjan la câteva toponimice și elemente lexicale de origine slavă: *Dubáu̯ša* (cf. *Dubovčac*), *Rîșáu̯a* = *Rîșava* « Orșova », *Crî'stou̯* « Ziua Crucii » < s.-cr. *Krstov* « idem », etc. Această particularitate fonetică nu a fost proprie numai graiului slav din Almăj. Astfel Carașovenii o au în oarecare măsură și astăzi [1]) și e de presupus că a existat la toți Slavii pe care Românii din Sud-Vestul Banatului i-au romanizat.

În cazul acesta forme ca *luvat*, *núvăr*, *lăbdă* (< **lavdă* < **lawdă*, *capt* < **caft* < **cavt* < **cawt*), etc., în loc de *luu̯at*, *núu̯ăr* « nour », *lau̯dă*, *cau̯t*, etc., sunt un fel de « falșe regresii » datorite străduinței de a evita forme cu *u̯* care au putut fi considerate ca având un fonetism străin, pe timpul când Slavii din Banat erau pe cale de a se romaniza.

E. PETROVICI

3. SUFIXUL -OIU (-OŃU) ÎN TOPONIMIE

În DR. V, p. 576—578, am arătat că sufixul *oń̆u* are astăzi în Banat funcția pe care a avut-o, în celelalte graiuri dacoromâne, sufixul *-escu*. Amândouă sufixele s'au cristalizat în nume de familie: *Pavelescu* = *Păvăloń̆*.

M'am întrebat încă de pe atunci, dacă acest paralelism între cele două sufixe nu se regăsește și în toponimie. Numelor de sate în *-ești* ar trebui să-i corespundă nume în *-oń̆*.

De fapt astfel de toponimice există în Valea Jiului în jurul Petroșenilor. Cel mai cunoscut este numele comunei *Iscroni* (pronunțat *Iscroń̆*) de lângă Vulcan. E un derivat cu sufixul *-oń̆* dela porecla *Iscra* < slav *iskra* « scânteie ». De comuna Uricani ține

[1]) V. Petrovici, *Graiul Carașovenilor*, p. 16—18.

BDD-A14833 © 1934-1935 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:01 UTC)

cătunul *Bărboni*. Tot cătunuri sunt și *Ilioni* și *Birăoni* (pronunțat *Bd'irău̯óń*), întâiul în comuna Hubițeni, al doilea în comuna Petrila.

E de remarcat că funcția sufixului e încă înțeleasă. Pe când anchetam cătunul Cimpa (comuna Petrila) pentru ALR., am întrebat pe informatorul care îmi înșira numele cătunelor comunei Petrila, dacă știe de ce se numește unul dintre cătunuri *Bd'irău̯oń*. Acesta mi-a răspuns: Fiindcă acolo stau *Bd'irău̯ońii*. De fapt aproape toți locuitorii acelui cătun au numele de familie *Birău* (*Bd'irău̯*).

Cu siguranță întrebuințarea sufixului *-ońu* la formarea numelor de familie e nouă. De aceea lipsește în toponimia românească mai veche. Toponimice în *-oń* s'au putut naște numai într'o regiune colonizată relativ recent, după ce s'a încetățenit obiceiul de a forma nume de familie în *-ońu*, cum este cazul cu Valea Jiului, unde mai trăește tradiția că populația de azi a bazinului Petroșenilor a venit nu de mult din Țara Hațegului (cf. DR., VII, p. 367).

E. PETROVICI

4. O SEAMĂ DE TOPONIMICE ROMÂNEȘTI DIN REGIUNEA NIȘULUI

Contribuțiile de mai jos trebue considerate ca o completare a listelor de nume de localități de origine românească din Peninsula Balcanică date de S. Dragomir (*Vlahii și Morlacii*, Cluj, 1924), Th. Capidan (*DR.*, III, p. 145, nota 1) și S. Pușcariu (*Studii istroromâne*, II, p. 277—297).

SÂRB. VALNIŠ < ROM. ALUNIȘ

În articolul *Toponimice slave din Valea Almăjului* (v. volumul prezent p. 175 ș.u.), am spus că forma oficială a numelor de localități e adeseori așa de stâlcită încât e aproape cu neputință de a le găsi etimologia. Așa de ex. numele oficial sârbesc *Valniš*, sat din regiunea Pirotului în imediata apropiere de vechea graniță dintre Bulgaria și Serbia, în munții numiți *Vlaška Planina*, (v. *Rečnik Mesta*, Beograd, 1925, II, p. 51), nu ne spune nimic. De îndată însă ce avem forma populară, notată fonetic (cu indicația accentului) de profesorul Belić dela Belgrad: *Valuníš* (v. A. Belić, *Dija-*

BDD-A14833 © 1934-1935 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:01 UTC)